

Päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024

5/02.05.01.00/2024

Khall 19.08.2024 § 130

Selostus

Valtiovarainministeriön 21.12.2023 tekemän valtionosuuspäätöksen mukaan Outokummun kaupungille myönnettiin peruspalvelujen valtionosuutta 2 053 247 euroa, josta verotuloihin perustuvaa valtionosuuden 3 865 013 euroa. Lisäksi kaupunki saa päätöksen mukaan veroperustemuutoksista johtuvaa verotulomenetysten korvausta 1 249 922 euroa. Valtiovarainministeriö vahvisti 21.12.2023 tekemällään päätöksellä kotikuntakorvauksen perusosaksi 7 459,25 euroa. Päätöksen myötä kaupungin kotikuntakorvausmenoiksi muodostuisi 164 163 euroa ja kotikuntakorvaustuloiksi 128 672 euroa.

Kaupunginhallitus käsitteli valtionosuuspäätökset 18.1.2024 § 18 ja 19.

Vuoden 2023 alusta toteutuneen hyvinvointialueuudistukseen liittyvän rahoitusmallin johdosta kunnan valtionosuuksien määrään vaikuttaa pysyvästi vuosien 2021 ja 2022 toteutuneet sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen palveluiden kustannukset. Siten Siun soten vuosien 2021 ja 2022 nopea menokasvu ja palkkaharmonisaatiokustannukset pienentävät pysyvästi kaupungin valtionosuuksien määrää. Erityisesti palkkaharmonisaatiokustannusten huomioiminen valtionosuuksien perusteena olevissa siirtolaskelmissa johtaa kunnat eriarvoiseen asemaan. Tämän vuoksi osa Pohjois-Karjalan kunnista päätti hakea oikaisua valtiovarainministeriön päätökseen (VN/35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024. Perusteluina oli myös se, että valtionosuudet perustuivat arvionvaraiseen pakolliseen varaukseen ja sisälsivät merkittävän määrän viivästyskorkoja, jotka eivät ole varsinaisia sosiaali- ja terveystalouden menoja. Oikaisuvaatimuksissa esitettiin, että harmonisaatiokustannukset viivästyskorkeineen tulee poistaa sote-uudistuksen kuntakohtaisista siirtolaskelmista. Valtioneuvosto pyysi kirjelmällään 25.4.2024 Outokummun kaupungilta lausuntoa Pohjois-Karjalan kuntien tekemistä oikaisuvaatimuksista. Lausunnossaan kaupunki yhtyi monelta osin tehtyihin oikaisuvaatimuksiin.

Valtiovarainministeriö päätöksillään 26.6.2024 hylkäsi tehdyt oikaisuvaatimukset, koska valtionosuuspäätökset ovat valtiovarainministeriön esittämien perustelujen mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (1393/2022) mukaiset. Valtiovarainministeriön perusteluissa tuodaan esille, että siirtolaskelmaa koskevan sääntelyn näkökulmasta kunnat vastaavat palkkaharmonisaatiokustannuksista ja niihin liittyvästä kuntayhtymän alijäämän kattamisesta siltä osin, kun ne kohdistuvat aikaan ennen 1.1.2023. Viivästyskorkojen osalta valtiovarainministeriö katsoo, että alijäämän kattamisvelvollisuus ei tee poikkeusta rahoituskuluista syntyneen alijäämän osalta eikä toisaalta viivästyskorot kuulu sellaisiin eriin, joita voitaisiin em. valtioneuvoston asetuksen perusteella erikseen oikaista. Valtiovarainministeriö katsoo myöskin, että vaikka toteutunut palkkaharmonisaatiokustannus on tilinpäätökseen tehtyä pakollista varausta pienempi, ei tietojen muutoksia päivitetä laskelmiin. Merkitystä kuntien vastuuseen ei myöskään olisi sillä, että palkkaharmonisaation kustannuksista päästäisiin sopimukseen vasta 1.1.2023

jälkeen ja henkilöstön työntajana 1.1.2023 lukien on toiminut hyvinvointialue maksaisi takautuvat korvaukset työntekijöille.

Valtiovarainministeriö on 26.6.2024 tehnyt oikaisuvaatimuksen hylkäämistä koskevan päätöksen lisäksi myös varsinaisen päätöksen kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien muuttamisesta. Päätöksessä on huomioitu kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten tarkentuminen eräiden muiden alueiden osalta sekä käyttämättömäksi jääneen kuntien yhdistymisen taloudellisen tuen palautus. Muutokset huomioidaan valtionosuuksien tilityksistä elokuusta alkaen. Outokummun kaupungin osalta peruspalvelujen valtionosuus kasvaa 12 464 euroa ja on 2 065 711 euroa. Veroperustemuutoksista johtuva veromenetyksen korvauksen määrä säilyy aiemman päätöksen mukaisena.

Valtiovarainministeriö on tehnyt 26.6.2024 myös päätöksen kotikuntakorvauksen perusosan korjaamisesta vuodelle 2024. Perusosan laskenta perustuu toteutuneisiin vuoden 2022 esi- ja perusopetuksen kustannuksiin koko maan tasolla. Kotikuntakorvausosan laskennan tietopohjassa on havaittu virhe ja laskennasta puuttui koko maan tasolla nettokustannuksia 280 milj. euroa. Tämä kasvattaa kotikuntakorvausosan perusosaa noin 420 eurolla, 7 459,25 eurosta 7 880,65 euroon. Kaupunki maksaa korvausta kotikuntakorvausosan perusosaan pohjautuen outokumpulaisten oppilaiden käydessä muiden kuntien, valtion tai yksityisten opetuksen järjestäjien koulua. Vastaavasti kaupunki saa korvauksia muiden kuntien oppilaista, jos nämä ovat kaupungin kouluissa. Uuden päätöksen mukaan kotikuntakorvaustuloja kertyy 135 941 euroa ja kuluja 173 437 euroa eli nettomenoja lisää kertyy 2 005 euroa. Menojen kasvu kohdistuu hyvinvointipalveluihin. Lopulliset summat kotikuntakorvausmenoista ja -tuloista on selvillä vasta tilivuoden päätyttyä.

Valtionosuuspäätöksistä on kaupungilla oikeus tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus valtiovarainministeriölle kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Vaikutusarviointi	Ei
Valmistelija	Kaupunginjohtaja
Lisätietoja	Kaupunginjohtaja Päivi Lintumäki, paivi.lintumaki@outokummunkaupunki.fi , puh. 050 382 7769.
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus merkitsee valtionosuuspäätökset tiedokseen ja tyytyy niihin.
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
